

KANSALLISPUKUVALMISTUKSEN PERUSKURSSI

Kirjoitettu | 08.02.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Suomen kansallispukukeskus järjestää kansallispukujen valmistuksesta koulutusta. Kansallispukujen valmistuksen peruskurssi on kurssikokonaisuus, joka on tarkoitettu kansallispukukurssien opettajille, opettajiksi aikoville sekä kansallispukujen valmistajille ja valmistajiksi aikoville.

Kurssi toteutetaan kahden päivän mittaisina jaksoina perjantai- ja lauantapäivisin. Jokaisella kurssikerralla perehdytään yhteen vaatekappaleeseen tai puvunosaan teorialuentojen ja käytännön harjoitusten avulla. Kurssikokonaisuudesta vastaa Suomen kansallispukukeskuksen kansallispukukonsultti Taina Kangas. Jokaisella kerralla on luennoimassa myös vierailevia kansallispukuasiantuntijoita. Käytännön harjoituksien avulla syvennetään käsin ompelun taitoja. Kurssipaikkana ovat Suomen käsityön museon tilat.

Kurssi alkoi elokuussa 2014 ja silloin aiheena olivat länsisuomalaiset kansan- ja kansallispukujen naisten paidat sekä suomen- että ruotsinkielisten alueiden paidat. Ensimmäisellä kerralla käytiin läpi eri alueiden paitojen ominaispiirteitä ja käytännön harjoituksina tutustuttiin paitojen materiaaleihin, saumarakenteisiin, päärmeisiin, vetopöimituksiin ja nirkkoihin. Vierailevana luennoitsijana oli kansallispukukonsultti Eija Mendelin Bragen pukutoimistosta ja käytännön harjoituksista vastasi Taina Kangas.

Toisella kurssikerralla aiheena olivat karjalaiset paidat ja erityisesti rekkopaidat. Luennoitsijana oli tutkija Leena Holst, joka kertoi karjalaisista naisten paidoista Kansallismuseon kokoelmien pohjalta. Taina Kangas puolestaan kertoi karjalaisten kansallispukujen paitojen kaavoituksista ja rakenteista. Käytännön harjoituksista; rekkopaidan rekon ja kauluksen kirjonnasta vastasi kansallispukuvalmistaja Soja Murto-Hartikainen.

Kursseille on ollut paljon tulijoita ja niitä järjestetäänkin kaksi rinnakkaista kurssia. Opiskelijoita on kummassakin ryhmässä neljätoista. Seuraavaksi tutustutaan tykkimyyssyihin ja nii-den käyttöön, rakenteeseen ja valmistukseen. Silloin kurssipaikkana on Bragen toimitilat Helsingissä.

Lisätietoja: Taina Kangas

KAKKOSLUOKKALAISTEN KULTTUURIKOMPASSIKÄYNNIT 4.10.–4.12.2013

Kirjoitettu | 09.02.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Syksyn aikana museossa kävi 59 kakkosluokkaa eli 1050 koululaista. Teemana tämän vuoden kulttuuriopetussuunnitelman mukaisilla käynneillä oli *Tehdäänkäs itöitä*. Ennen museovierailua koululaisia pyydettiin tekemään retki koulun roskalaatikon läheisyyteen tai läheiselle pellonpientareelle tutkimaan, mitä esineitä (roskia) ihmiset ovat jättäneet jälkeensä? Useimmat löydöt olivat olleet muovivia tai pullonkorkkeja.

Varsinaisella museokäynnillä tutustuttiin perusnäyttelyyn *Missävi Ilalankakas vaa* -tarinapolun avulla, kokeiltiin karstaamista, joka koettiin raskaaksi työksi. Värjättiin villalankaa ja Aikamatka- näyttelykuvien ja kosketeltavien materiaalien avulla pohdittiin, miten esineitä on ennen tehty, miten huollettu, korjattu tai kierrätetty ja miten ne on hävitetty jätteinä. Museon Pajassa valmistettiin soitin puusta ja kruunukorkeista, joita kerättiin viidestä eri ravintolasta kuukauden ajan. Soittimista lähti tietenkin ääntä ja jälkitehtävänä olikin tutkia paikallisääniä ja nauhottaa niitä ja tehdä äänimaailmoista maalauksia.

Ennako- ja jälkitehtävillä yritämme ohjata opettajia käyttämään Suomen käsityön museon tuottamaa www.kukako.fi -sivusto, jolla on runsaasti vapaasti käytettäviä tehtäviä alakoulujen kulttuuriperintöopetuksessa.

Ensimmäiseltä ryhmältä pyydettiin lasten itsensä kirjoittamat palautteet ja ne olivat ajatuksia herättäviä. Tässä on pari esimerkkiä.

ELIAS:

Tykkäsin alakerrassa eniten, kun: sai etsiä Päkän jälkiä

Tykkäsin eniten työpajoissa, kun: sai käyttää lääkärin takkia

Tykkäsin koko museokäynnillä eniten, kun: sai käyttää hissiä

Tykkäsin vähiten koko museokäynnillä: kaikki oli kivaa

Emilia:

Tykkäsin alakerrassa eniten, kun: siellä oli pimeää

Tykkäsin eniten työpajoissa, kun sai pitää lääkärin takkia

Tykkäsin koko museokäynnillä eniten, kun sai värjätä lankaa

Tykkäsin vähiten koko museokäynnillä, bussissa olemisesta

Aleksi:

Tykkäsin alakerrassa eniten, kun siellä oli pimeää

Tykkäsin eniten työpajoissa, kun maalattiin

Tykkäsin koko museokäynnillä eniten, Päkäkerroksesta

Tykkäsin vähiten koko museokäynnillä, kun ei voinut katsella esineitä

Kumpi on tärkeämpi asiakas opettaja vai oppilas?

Kuta nuoremasta henkilöstä on kysymys, sitä tärkeämpää museokäynnin onnistumisen kannalta on koko museossa käyntiprosessi pienine yksityiskohtineen ja vielä se kenet luokkatoveristaan saa pariin linja-autoon. Tämän koeryhmän kanssa huomasimme, että meillä oli aivan liian paljon ohjelmaa, joten jostain oli karsittava. Työtakkien (vanhat lääkärintakit) käyttö jätettiin pois, koska niiden pukemiseen meni aikaa, vaikka takkien käyttö oli koululaisille mieluisaa. Olikohan tämä nyt asiakaslähtöisyyttä? Vaikka kuinka teemme hienon ohjelman, niin hissien käyttö voi olla se ainoa asia, joka jää mieleen.

Olemme saaneet opettajilta runsaasti kiitosta museokäyntien hyvistä järjestelyistä. Keräämme opettajilta palautetta, jonka voi täyttää netissä, tai lähettää sähköpostissa tai kirjeenä. Moni opettaja kaipaa tarkkaa ohjelmaa etukäteen. Vaikka teemme minuuttiaikataulun, emme ole sitä vielä opettajille lähettäneet. Ehkä se pitäisi lähettää?

Jotain kutkuttavaa oppilaille kuitenkin jää mieleen, koska he tuovat myös perheensä museoon. Toppuluokkalaisen isä: "Mites täällä kuljetaan? Meidän tokaluokkalainen oli täällä kylässä, ja ei hellittänyt ennen kuin tultiin koko perhe käymään." Museovalvoja: "Nuo toppuvierailut näyttävät kyllä voimansa, kun oppilaat tulevat museoon sitten vanhempiensa kanssa, hyvissä tapauksissa vielä saman päivän aikana."

Olisikin mielenkiintoista seurata, mitä lapset vanhemmilleen näyttävät: valkoiset lääkäritakit, langan värjäämisen, hissin, perusnäyttelyn pimeyden vai joitain museoesineitä. Tuleekohan Aleksi vanhempiensa kanssa katsomaan esineitä, joita ei ryhmän mukana ehtinyt nähdä?

Raija Manninen

Tähän aikaan vuodesta sää tuntuu vaihtelevan päivällä +5 asteesta reiluun kymmeneen. Säästä puhutaan koko ajan, koska vaihtelua on paljon. Narsissit kukkivat kuitenkin jo aurinkoisesti, koska maa ei ole jäässä.

Linnamuseon rakennukset muodostavat kehän ja niiden keskelle jää aukio. Aukion reunalla sijaitsee myös sen vanhin osa Cliffornin torni.

Aamuisin siis kuljen tämän komistuksen ohi. Tornin historiasta löytyy runsaasti lisätietoa kollegan [matkablogista](#) muutaman vuoden takaa.

Yorshiren museo on iso kokonaisuus: neljä osastoa, joilla kullakin on omat mittavat kokoel-mansa. Yhteensä niiden suuruus on arvioitu 1,5 miljoonaksi.

Linnamuseossa esitellään kulttuurihistoriallisia kokoelmia. Museon toiminnan perusti yksityinen keräilijän tohtori Kirk. Nykyinen [perusnäyttely](#) kertoo viktoriaanisen ajan kauppakadusta elämyksellisesti. Se avattiin suuren suosion

saavuttaneena ja päivitettyä yleisölle uudelleen 2012.

Vuorovaikutteisessa verkkonäyttelyssä kaupungin keskiaikaiseen katukaavaan muurien sisäpuolelle on rakennettu kiintoisa reitti kuljettavaksi. Kannattaa olla tarkkana, sillä reitiltä löytyy rasteja melkoisesti ja aikaa saa vierähtämään mukavan tovin sen parissa. Suosittelen!

Tämänkertaiseksi lopuksi vielä kuvia nykyisestä keskustasta, jota ei voi olla päivästä toiseen ihailmatta. Kuinka paljon suunnittelun ja käden taitoa onkaan tarvittu kaiken tuon aikaan saamiseksi!

Seuraavassa postauksessa peruskorjauksen loppumetreillä kiirohtavasta taidemuseosta, mittavasta vapaaehtoistyöstä museon resurssina, jaan lisää kaupunkitunnelmia ym. Jokainen päivä tuo uutta ja mielenkiintoista!

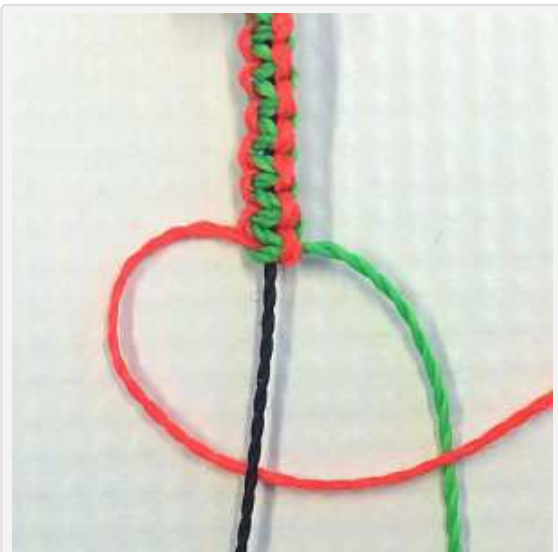
Terkuin, Marjo

MAKRAMEESOLMEILUA KEVÄISISSÄ TUNNELMISSA

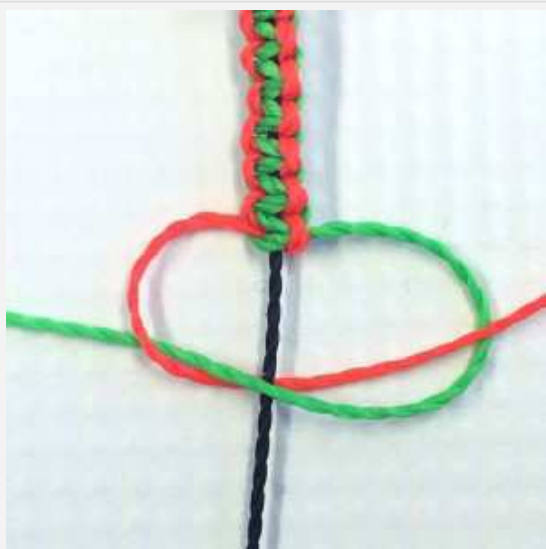
Kirjoitettu | 26.03.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Perjantaina 20.3 Käsityön museon pajan valtasi makrameekoru-työpaja. Laura Pajarisen Solmussa-näyttelyn menestystä juhlistettiin työpajalla, jossa opeteltiin makrameen kaksi perussolmua. Niistä tehtiin keväisiä rannekoruja, jotka koristeltiin erilaisin helmin ja siemenin. Pajarinen käynnisti työpajan opettamalla tasosolmun salat.

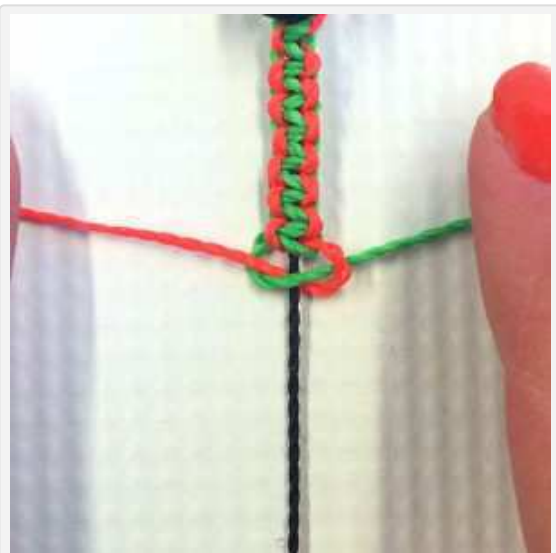
Innokkaita tekijöitä riitti: tunnelma oli tiivis, mutta sopuhan tilaa antaa. Aurinkoinen perjantai kera solmeilun viritti tunnelman kattoon. Ihmiset kehuivat työpajan olleen hyvä päätös viikolle: arkihuolet unohtuivat keskittyessä makrameeseen. Työpajassa oli kiva päästä luomaan jotakin kaunista, samalla jutustellessaan niin vanhojen ystävien kuin uusienkin tuttujen kanssa.

Tasosolmu aloitetaan pujottamalla toisen puolen lanka keskilangan alta (kuvassa punainen vasemmanpuolen lanka). Lanka jättää lenkin aloitus-puolelle, ja menee toisen puoleisen langan päältä.

Seuraavaksi oikean puolimmainen lanka pujotetaan vasemman puoleisen päältä, ja vasemmalle puolelle jääneen lenkin läpi.

Ja kiristetään. Tuloksena on kuvassa näkyvää tasaista makrameeta, jos solmun aloittaa seuraavalla kerralla toiselta puolelta. Jos korun haluaa pyörivän spiraalia, tehdään solmua koko ajan samalta puolelta aloittaen.

Mukava meininki

Pajassa oli mieleton yhdessä tekemisen tunnelma: aikaisemmin tulleet auttoivat myöhemmin saapuneita, ja kauniita rannekoruja syntyi vauhdilla. Porukkaa oli niin sanotusti vauvasta vaariin, oli aloittelijoita sekä kokeneita käsityöharrastajia. Koruja tehtiin polyesterlangasta Pajarisen tapaan: koru kestää vettä ja kulutusta, ja langat on helppo päätellä polttamalla.

Pajarinen on käyttänyt töissään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, kuten siemeniä, hevoskastanjaa, tammenterhoja, liaania, puunpalasia ja kiviä. Muinaistekniikan opinnoissaan hän on oppinut paljon uusista tekniikoista ja materiaaleista, mutta on huomannut aina miettivänsä kaiken makrameen kautta. Hän on yhdistänyt makrameeseen mm. taontaa ja tervaskantoa, ja ensi viikolla uuniin on menossa täysin uusi kokeilu: makrameesta tehty muotti pronssivaluun.

Lankoja oli tarjolla useita eri värejä, ja korut koristeltiin kaunein helmin ja siemenin. Kuvassa on Pajarisen solmeilemia rannekoruja.

Solmeilu rahoittamassa unelmia

Laura Pajarinen itse aloitti makrameesolmeilun reissatessaan Boliviassa. Matkakassa pääsi loppumaan kesken kaiken, joten Pajarisen paikalliset ystävät opettivat hänelle makrameesolmeilua. Hän aloitti samaisella tasosolmulla, jota työpajassakin harjoiteltiin. Ensimmäinen koru oli spiraalille kiertyvä "tasosolmu-kiekura", joka ostettiin kahdella Bolivian bolivianolla, eli

noin 30 sentillä. Pajarinen innostui, kun huomasi että hänen korunsa olivat haluttuja myös kokeneiden tekijöiden korujen joukossa, pienissä viidakkokylissäkin. Hän alkoi tehdä makrameeta ja kiertää sen avulla maailmaa.

Pajarinen opetteli pikkuhiljaa uusia tekniikoita matkoillaan. Hän kertoo lopullisesti innostuneensa makrameehen, kun oppi istuttamaan koruihinsa kiven. "Se kivi oli sellainen mikä mua inspiroi enemmän kuin se makramee, että sen ympärille voi alkaa tekemään jotain. Sen jälkeen lähti mielikuvituskin lentämään," kertoo Pajarinen.

Etelä-Amerikassa makrameeta voi nähdä miltei joka kadunkulmassa. Suomessa solmeilu on harvinaisempaa.

Eettistä makrameeta

Muinaistekniikan opinnoissa käytetään materiaalina myös eläinten osia, joita metsästäjät tuovat opistolle hyötykäyttöön. Eräissäkin työssään Pajarinen on käyttänyt ketun kylkiluita, toisessa hirvenjännelankaa. "Mietin kokoajan että voi hirvi parka, tiesikö pääsevänsä näyttelyyn makrameena. Rupesin miettimään, että mikä tässä nyt on se paras vaihtoehto. Se, että käyttää eläimen osia, vai sitä muovilankaa, vai mitä", Pajarinen punnitsee.

Makrameen tekeminen on kuitenkin eettistä, vaikka materiaali ei täysin olisikaan. Solmeillessa tarvitaan ainoastaan omia sormiaan. Ei tarvitse kuluttaa suuria määriä vettä tai sähköä, kuten esimerkiksi pronssikoruja tehdessä. "Mut mä kokoajan mietin kaikkia uusia materiaalivaihtoehtoja. Varmastikin makramee on se mitä mä haluan tehdä, mutta että mistä mä teen sitä", makrameetaiteilija Pajarinen kertoo.

Hyötykäytön ja eettisyyden teema oli esillä Suomen käsityön museossa pari kuukautta sitten myös Route Couture näyttelyssä. Route Couture-projektissa taiteilijat työstävät yliajettujen eläinten jäämistä muotia ja taidetta. Projekti pohtii elämän arvostusta, ja antaa muuten jätteen asemassa olevalle ruumiille arvostettavamman muodon.

Pajarisen solmeilema koru, jossa on käytetty luuta ja helmiä. Keskelle on istutettu kaunis kivi.

Solmeilun suola

Makramee merkitsee Pajariselle kiireetöntä ja stressitöntä elämää. Se on hänelle tapa olla oman itsensä pomo, ja samalla olla oma itsensä. Se toimii turvaverkkona niin matkustaessa, kuin pahan päivän varalla kotimaassakin. Makramee on hänelle luovaa työtä, jokainen koru on uniikki ja uusia ideoita koruun saattaa pulputa vasta matkankin varrella.

Pajarisen koruja saa ostaa Facebookista (www.facebook.com/Baiarimakramee), sekä kesän ajan myös Suomen käsityön museon kaupasta. Ja tietysti myös bongatessa torilta tai festivaaleilla!

Ella Metsälä

Suomen käsityön museon kulttuurituotannon harjoittelija

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yksikkö

RULLALAUDALLA MAAILMAN ÄÄRIIN

Kirjoitettu | 27.03.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Suomen käsityön museon Ikkunagalleriassa on parhaillaan käynnissä (25.3-24.5.2015) puuseppä Esa Niirasen, uusimman Pauligin kädentaitajan, rullalautanäyttely Sora Skateboards. Näyttelyssä on esillä taidokkaasti käsintehtyjä, uniikkeja rullalautoja. Samanmoisia eivät muut tee.

Esa Niiranan suhtautuu rullalautailuun yhtä intohimoisesti kuin lautojen tekemiseen. Hän on skeitannut lapsesta asti, ja ensimmäisen rullalautansa hän valmisti jo 10-vuotiaana. "Skeittaamista mä en varmaan tule lopettamaan koskaan. Se on harrastuksena vaan niin antoisa", puuseppä kertoo.

Vapauden tunne ja itsensä toteuttaminen on oleellinen osa lautailua. Esa Niiranan perusti yrityksensä Uniq Designin osin juuri sen takia, että saa yrittäjänä vapaasti toteuttaa itseään. Luova työ ja käsillä tekeminen on aina ollut hänelle tärkeää, eikä palkkatyö toiselle ole tuntunut niin palkitsevalta.

Myös Niirasan reilun parin vuoden ikäinen tytär olisi jo innoissaan aloittamassa rullalautailun. Hän sai syntymäpäivälahjaksi isältään ikioman Pikkumyy-laudan. Skeittaamisen voi aloittaa periaatteessa heti, kun vain laudalla pysyy. Niiranan kertoo, ettei ole itse ennen juurikaan käyttänyt suoja, mutta tyttären hinku päästä laudan päälle innostaa isääkin käyttämään kypärää.

Niiranan on taustaltaan kilpaurheilija. Hän kuitenkin lopetti kilpaurheilun sen tiukan sääntelyn ja määräilyn takia. "Mua rupesi vaan ottaa päähän se että valmentaja sano että mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Kun liikkumisesta tulee liian paljon jonkun muun ohjaamaa, niin siitä vaan katoaa se fiilis", Niiranan kertoo.

Rullalautaillessa sääntelystä ei tarvitse huolia, vaan voi nimenomaan vapaasti toteuttaa itseään. Skeittaaminen ei ole samalla tavalla järjestäytyneenä kuin monet muut urheilulajit, ei ole määrättyjä harjoituspaikkoja tai -aikoja. Harjoitukset ovat siellä, missä on hyvä paikka ja porukka. Lautailu on luovaa puuhaa: Niirasan mukaan skeittaajat myös työllistyvät lähes poikkeuksetta luoviin ammatteihin.

Niiranen ennustaa työskentelynsä painottuvan jatkossa aina vain luovempaan ja taiteellisempaan työhön. Monet hänen rullalautoistaan ovat niin kauniita, että ne ostetaan suoraan seinälle. Silloin laudaa tehdessä ei tarvitse keskittyä kestävyYTEEN tai jäykkyyteen, kuten skeittikäyttöön valmistettavissa laudoissa. Lauta voi olla myös tyylikäs koriste-esine, taideteos.

Lautailutaustansa ansiosta Niiranen tietää tarkalleen, millainen on hyvä lauta mihinkin käyttötarkoitukseen. Hän kehittää jatkuvasti uusia tapoja valmistaa aina vain parempia rullalautoja yhdistelemällä eri puulajeja, pinnoitteita ja vahvikkeita. Uusia ideoita pulppuaa siihen tahtiin, että niitä ei miltei kerkeä toteuttaa. Niiranen aikoo olla kaveri, joka keksi rullalaudan uudestaan – skeittilautojen Steve Jobs.

Kauniit ja laadukkaat laudat ovat vieneet Niirasan pitkälle, mutta puusepän suunnitelmissa hämmöittää vielä maailman valloitus. "Maailmassa on vielä paljon ihmisiä jotka ei oo vielä kuulleetkaan musta" Niiranen summaa. Unelma ei ole mahdoton, sillä kiinnostusta ainutlaatuisia lautoja kohtaan on riittänyt ulkomailla jo nyt. Varsinkin suomalaisille perinteikkäällä koivuntuohella höystetyt laudat ovat olleet suosittuja myös Suomen ulkopuolella.

Näyttelyn rullalautoissa Niiranen on käyttänyt ominaiseen tapansa kekseliäästi erilaisia materiaaleja. Vaikka skeittaajia ja skeittilautoja näkyy katukuvassa suhteellisen paljon, samanmoisia lautoja tulee harvemmin vastaan. Jos ja kun tulee, ei ole epäilystäkään, kuka kyseisen rullalaudan on tehnyt.

Ella Metsälä

Suomen käsityön museon kulttuurituotannon harjoittelija
Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yksikkö

ARVOTAIDETTA JA ASIAKIRJOJA

Kirjoitettu | 29.03.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Heippa Yorkista!

Olen päässyt ensimmäisen kuukauden aikana mukavaan alkuun museotyössä. Moni asia tehdään täällä kuten meillä, mutta sen lisäksi muutakin, josta syntyy ajatuksia oman työn kehittämiseksi. Uutta olen oppinut ainakin työmenetelmistä. Viime viikolla rakennettiin nykytaiteen näyttely yhteen Yorkin museon neljästä näyttelykohteesta eli St. Mary´s Church – kirkkorakennukseen.

Kirkollisesta käytöstä museon näyttelytilaksi muutettu rakennuson viime vuosina toiminut nykytaiteen näyttämönä. Yorkissa historiallisia rakennuksia on paljon ja osan käyttötarkoitus on muuttunut. Nykytaiteen näyttely istui minusta yksinkertaisine perusrakenteineen mukavasti ja tehokkaastikin tilaan. Alla olevat kuvat otin räpsytekniikalla, niistä näkee yleisvaikutelman tilasta ja joitain teknisiä ratkaisuja.

Näihin kullisseihin sijoitettiin kahdeksan teosta.

Sisätilassa oli teoksille luonnolliset olosuhteet. Luonnolliselta ei olo itsestäni tuntunut, sen verran kylmä oli vanhan lämmittämättömän kivirakennuksen sisällä. Englannin kevät on hyinen, vaikka plusasteita saattaa joskus olla mukavasti. Selvisi nyt sekin asia, miksi töissä tarjoudutaan usein tuomaan kahvia tai teetä, jota sitten juodaan suurista mukeista työpäivän mittaan työn äärellä. Tiloja lämmitetään ajoittain, jos lämmitetään. Toisaalta jos aurinko paistaa, se tuntuu nopeasti kaikkialla.

Yorkin museo esittelee näyttelyissään pääasiassa omia kokoelmiaan, mutta tämä näyttely tekee poikkeuksen. Näyttelyn teokset eivät ole museon omistuksessa, mutta ovat museon esille laittamia ja niistä vastuussa näyttelyn ajan. Teokset olivat lähes uusia ja vielä yhtä lukuun ottamatta taiteilijoiden omistuksessa.

Museolta oli siis pyydetty tila ja näyttelyn organisointi. Koska työtä on paljon, museo työllistää eri projekteihin freelancer-väkeä. Kävi ilmi, että alalla työskenteleville naisille lasten syntymän jälkeen freelancerina työskentely antaa liikkumavaraa arjen ja työn yhteensovittamisessa. Englannissa kouluvuosi kestää syyskuusta heinäkuulle, joten loma-ajat on helppo sovittaa yhteen ilman suurempia lastenhoito-ongelmia. Kotitoimisto-käytäntö joustaa myös vuorokauden työajoissa tarvittaessa jopa yön tunteihin. Ajoittain tehtynä tämä sopii joillekin erinomaisesti. Tätä mieltä oli ainakin äiti-ihminen, johon tutustuin tässä yhteydessä.

Oma roolini oli avustaa hallinnollisissa rutiineissa. Kokoelmatyöhön kuuluu dokumentointia ja paperityötä jos jonkinlaista. Vaikka tämän näyttelyn teokset eivät kuulu museon kokoelmaan, täällä on tapana kirjata myös "kokoelman ulkopuoliset objektit" hallintajärjestelmään. Käytäntö liittyy vastuu- ja vakuutusseikkoihin. On pysyttävä tarkasti selvillä siitä, mitä teoksia museolla on vastuullaan näyttelyn aikana ja missä ne kulloisenakin hetkenä täsmällisesti ottaen sijaitsevat. Teokset pitää turvata ja vakuuttaa riskien varalta. Tämä proseduuri vaatii paperityötä ja kirjanpitoa.

Ensimmäinen työvaihe teosten saavuttua näyttelytilaan oli tuttuakin tutumpaa pakkausten avaamista ja valokuvaamista.

Valokuvasin teoksia myös siksi, jotta aikaa vievä sanallinen kuvailu asiakirjoihin jää vähemmälle. Jokainen teos on tunnistettava vähintään joko valokuvasta tai sanallisesta kuvailusta.

Pakkauksista purkamisen yhteydessä tehtiin teoksille kuntotarkastus tulohetkellä. Museossa ei ole omaa konservaattoria, joten muu ammatillinen väki tekee kartoituksen. Mahdolliset huomiot näyttelyä edeltävistä kolhuista tai vastaavista kuvattiin lähietäisyydeltä liitettäväksi asiakirjaan. Alla olevassa teoksessa teräs on saanut kolhun. Taiteilija tiesi kertoa siitä jo pakkausta avattaessa. Kuvasin sen ja pienen pieni kolo löytyy keskeltä yksityiskohtakuvaa. Taiteilija on Owen Waterhouse ja teoksen omistaa Outokumpu-yhtiöt.

Kaikki edellä luetellut pienet ja näennäisen merkityksettömät yksityiskohdat tehdään vastuusyistä. Museo vastaa näyttelyn ajan arvotaiteesta ja riskien varalta on toimittava laatumittareitten vaatimukset täyttävällä tavalla. Samoin toimitaan myös museon omien kokoelmien kohdalla.

Tiedot teosten museossa viettämästä ajasta kirjataan siis tarkasti ja jotta pysytään selvillä kirjauksista, systemaattisuuden pitää toimia. Täällä työskentelyyn kuuluu, että jokaiseen käänteeseen liittyy oma asiakirjansa dokumentointia varten. Itse täytin ns. sisääntulomakkeet, jossa kullekin teokselle annetaan hallinnointia varten oma tunnistusnumero ja se kirjataan ensimmäisenä tietohallintajärjestelmään. Sen alle on sitten helppo liittää teokseen kuuluvia asiakirjoja ja muita merkityksellisiä tietoja, esimerkiksi kuvia. Kaikki tieto teoksista kootaan ja tallennetaan sähköisesti yhteen paikkaan.

Kotimuseossa työskennellään samojen asioiden äärellä, mutta pienemmässä mittakaavassa. Uudessa työskentelyssä on aina käytäntöjä ja hiljaista tietoa, jotka avautuvat omia aikojaan, samoin kielelliset komervenkit, ilmaisutavat ja ammatillinen sanasto. Hetken ehti jo käväistä tunne projektin alussa, että lomakkeet pyörittävät minua, enkä minä

lomakkeita. Niitä piisasi ja jokainen oli uutuudessaan outo. Kärsivällisyyttä ei tarvinnut itseensä tietoisesti kauaa onneksi ladata. Siinä vaiheessa, kun aloin oppia itse hallintajärjestelmän logiikkaa, ymmärsin koko paperisodan merkityksen.

Asia ei lopultakaan ole niin kankea tai hankala kuin se äkkiseltään tuntui. Päinvastoin. Projektin eri vaiheiden dokumentointi ennalta suunnitellun systeemin mukaisesti on rullaava, ja kun tiedot on kerran tallennettu ohjelmistoon, ne ovat siellä yhdessä paikassa kaikki haettavissa ja muokattavissa lisätietoineen. Jokaisesta teoksesta syntyy museossa olo aikanaan oma tietopakettinsa, joka voidaan edelleen liittää uusiin asiayhteyksiin tarvittaessa. Kuulostaa helpolta ja selkeältä! Saattaa kyllä kuulostaa myös paperinmakuiselta, tekniseltä ja yksitoikkoiselta. Työkseen tekeväälle sen hienous kuitenkin liittyy systeemin toimivuuteen ja sitä kautta kokonaishallinnan kevenemiseen ja laadun paranemiseen.

Susanne Mooneyn 2-osaisen teoksen toista osaa ripustetaan.

Suzanne Mooneyn teoksen toinen osa näyttelytilaan ripustettuna.

Näyttelyn ideoi ja kilpailun toteutti nykytaiteen ja kulttuurin kansainvälinen julkaisuorganisaatio [Aesthetica](#). Sen sivuilta on luettavissa kilpailun töistä ja taustasta. Aesthetican toimitus sijaitsee Yorkissa ja siksi näyttely haluttiin esille samaan kaupunkiin. [Kilpailu oli kansainvälinen](#) ja osallistujia siihen kertyi useita tuhansia, joista jury valitsi ensin 60 ehdokasta ja niistä palkittiin näyttelyllä kahdeksan.

Tunnustuspalkinto myönnettiin kahdelle taiteilijalle, joista toisen sai opiskelijastatuksella Suzanne Mooney, toisen John Keane Palkitut teokset avautuivat maallikko-meikäläiselle vaikuttavina molemmat, toinen synkkyydellään, toinen valoisuudellaan.

Avajaiset ja palkintojen julkaisu.
Taustalla John Keanen voittajateokset.

KUHINAA COSPLAY-KIRPPIKSELLÄ

Kirjoitettu | 10.04.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Japanilaista muotia, käsintehtyjä asusteita, värikkäitä peruukkeja, leluponeja ja mangaa – kaikkea tätä ja enemmän löytyi 09.04.2015 Jyväskylän Veturitalleilla järjestetyiltä Japani on pop! -kirpputorilta.

Kirpputorilla riitti väkeä heti ovien avaamisesta lähtien.

Cosplay eli pukuilu tarkoittaa erilaisiksi fiktiivisiksi hahmoiksi pukeutumista. Pukuilu on suosittu harrastus Suomessa ja muualla maailmalla. Cosplayhahmot saattavat olla tuttuja animesta tai mangasta, jotkut harrastajat luovat hahmonsia itse. Myös esimerkiksi länsimaisissa elokuvissa esiintyvät hahmot ovat yleistyneet cosplayssa. Suomen käsityön museon näyttely ”Pukuilun maailmassa” 2.1.-19.4.2015 esittelee taitavien cosplay-harrastajien käsintehtyjä asuja ja japanilaista katumuotia.

Museon näyttelyyn liittyvällä Cosplay-kirpputorilla oli tarjolla monenlaista japanilaiseen populaarikulttuuriin liittyvää asustetta, vaatetta ja viihdettä. Monen myyntipöydän takana istui värikäs cosplayhahmo hymyssä suin. Osa pöydistä oli keskittynyt mangaan eli japanilaiseen sarjakuvaan, tai animeen eli japanilaiseen animaatioelokuvaan. Toisilla oli myynnissä enemmän vaatteita ja myös käsintehtyjä asusteita. Kirpputorilla oli mukava tunnelma, ja asiakkaat viihtyivät paikalla vielä pöytien kiertelyn jälkeenkin.

Oma cosplay-hahmo saattaa kuvata omaa luonnetta: toisten asuun sopii tyttömäinen olkihattu, toiset laittavat hiuksensa irokeesille.

Kirpputorin järjestivät Kosucon-tapahtuman tuottajat. Con-tapahtumat ovat pukuilun ja japanilaisen popkulttuurin harrastajille suunnattuja tapahtumia. Sana ”con” tulee englanninkielen sanasta ”convention”. Coneissa on usein oma

teemansa. Ohjelmassa saattaa olla esimerkiksi cosplay-kilpailuja, työpajoja, paneeleja ja cosplay-tarvikkeiden myyntiä. Tapahtumiin yleensä pukeudutaan cosplay-asuihin, mutta niihin voi osallistua myös ihan omana itsenään.

Japanilaista populaarikulttuuria voi harrastaa monella tapaa. Jotkut pukeutuvat japanilaisen katumuodin mukaan, tekevät cosplay-asuja tai katsovat animea, toiset lukevat mangaa tai kirjoittavat fanitarinoita. Joillekin harrastuksessa on tärkeintä visuaalinen puoli, toisia taas kiinnostaa enemmän japanilainen musiikki. Kaikkia harrastajia kuitenkin yhdistää rakkaus japanilaiseen kulttuuriin. Conissa tärkeää onkin harrastajien välinen yhteishenki, joka tuntui olevan läsnä myös kirpputorilla.

Manga- ja animehahmojen hiukset loistavat myös neonväreissä.

Kosucon järjestetään Jyväskylässä Veturitalleilla 17.-18.10.2015 ensimmäistä kertaa. Japani on pop!-kirpputorin tuotot suunnataan tapahtuman järjestämiseen. Kauppa kävi kirppisellä hyvin, mangat ja cosplay-tarvikkeet vaihtoivat omistajaa tiuhaan tahtiin. Osa asiakkaista saapui kirpputorille nimenomaan tukemaan Kosuconia. Conit ovat tärkeitä tapahtumia japanilaisen kulttuurin harrastajille. Niissä pääsee tutustumaan samanhenkisiin ihmisiin, esittelemään omia asujaan ja toki pitämään hauskaa. Kosucon on Jyväskylän ainoa con-tapahtuma, ja se onkin erittäin tervetullut.

Kirpputorilla oli myynnissä käsintehtyjä asusteita. Ostamalla niitä tuki samalla Kosuconin järjestämistä.

Ella Metsälä

Suomen käsityön museon kulttuurituotannon harjoittelija
Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yksikkö

VAPAAEHTOISTYÖTÄ TEKSTIILIKOKOELMASSA

Kirjoitettu | 21.04.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Tämänkertainen postaukseni liittyy vapaaehtoistyöhön – tai talkooapuun tai osallistamiseen, mitä nimitystä sitten halutaankin samasta asiasta käyttää. Täällä on käytössä volunteering. Postaan sisällön kahdessa osassa. Tänään kerron ensin yleisesti muutamia pääkohtia vapaaehtoistyösää ja samalla yhdestä työpäivästä tekstiilien säilytystiloissa kahden muun vapaaehtoisen sekä museon kokoelma-amanuenssin kanssa. – Pahoittelen aakkosia ja ookkosia: olen koonnut tekstia sekä kotikoneellani että toissa... – minka huomaa, mutta ei anneta sen haitata. Jatkona tämän päiväiselle aion lahiaikoina kertoa vapaaehtoistyöstä kolikkokokoelmassa.

Vapaaehtoistyötä tehdään yleisesti enemmän ja laajemmalti Englannissa kuin meillä Suomessa. **Yorkin museon vapaaehtoiset tekevät monipuolisia tehtäviä.** Kunkin työnkuva riippuu toisaalta henkilökohtaisesta taustasta ja toisaalta museon tarpeista. Tavallista on, että museolla kaydaan kerran viikossa. Työ on vapaaehtoista alusta loppuun, palkkaa ei makseta, mutta kiitosta annetaan aidosti ja paljon. Museon vapaaehtoisten rekisterissä on 350 henkilöä.

Vapaaehtoiset ovat merkittävä toimintaresurssi museon yleisotyössä. Täälläkin puhutaan julkisen rahoituksen leikkauksista ja sen seurauksista. Heti vaihtoni alussa kävi selväksi, että Yorkin kaupungin kehittämisen suunnitelmissa panostetaan turistien palvelutarjontaan. Koulujen loma-aikoina myös paikallisilla ja lahiseudun perheillä on tapana tulla museoon. Omin silmin oli pääsiäisen tienoilla todettava, että museo suorastaan kuhisee väkeä ja kahvilassa riittää vilinää. Koulujen lukuvuodessa on kolme lukukautta ja kussakin vielä lomaviikko "half term" katkaisemassa arjen aikatauluja. Museoon jonotetaan siitä huolimatta, että Yorkin museoissa veloitetaan pääsymaksu.

Kun aloitin maaliskuun alussa, tulin taloon ikaan kuin vapaaehtoisena. Ulkomailta tulevia kohtaan ei ole rajoituksia, jos asuu vakituisesti EU-maassa. Sain normaalin kaavan mukaan perehdytyksen talon toimintatapoihin esim. kuinka toimitaan hälytysten sattuessa. Sain "kulkuluvan" kaulaani, hienon oman volunteer-kynän sekä tyylikkään perehdytyskirjaseen hyödyllisin tiedoin ja talkooapua kiittelevin kommentein.

Tämän jälkeen allekirjoitin kuulleen ohjeistuksen ja vastaanottaneeni perehdytyspaketin.

Yorkin museossa panostetaan vapaaehtoistyöhön niin, että nykyisin jo kaksi ihmistä päätyönään organisoii siihen liittyviä asioita: työvuoroja, rekrytointia ja toiminnan kehittämistä. Oman aikataulutukseni sain kuitenkin minulle erikseen nimetyltä tyonohjaajalta, jonka varsinaisena vastuualueena on kokoelmahallinto. Omat tavoitteeni vaihdossa ja työhön tutustumisessa otettiin suunnittelussa huomioon. Joka viikko maanantaiaamuisin paivitamme yhdessä suunnitelmia ja aikataulutusta molempien tarpeet huomioiden.

Koska vapaaehtoisten joukko on suuri, eri tehtäviin ja rooleihin sopivia löytyy tarvittaessa.

Kuvassa Linnamuseon oppaita valmiina vastaanottamaan yleisoa viktoriaaniselle kauppakadulle.

Yleiso pitää draamaopastuksista sekä historiallisten esineiden pitelemisestä. Naihin on panostettu ja yleison joukossa tapaa vapaaehtoisia oppaita eri yhteyksissä. *Hand on Here* –tuokioissa museokävijät keskustelevat spontaanisti oppaan kanssa esinelaatikon sisällöstä ja tutustuvat siihen eri tavoin, esimerkiksi kokeilemalla työtappaa omin kasin. Oppaan taidoista ja luonteesta riippuen jokainen tuokio on erilainen ja ainutkertainen. Systemiin kuuluu, että oppaat koulutetaan erilaisten esinelaatikoiden sisältöihin, jonka jälkeen he käyvät oman aikataulunsa mukaan yleison joukossa tekemässä naita opastuksia. Esineet on luokiteltu käyttökokoelmaan kuuluvaksi, joten vanhojakin esineitä annetaan yleisölle aistittavaksi.

Rooliopastuksista löytyy esimerkki museon sivustolta. Englantilaisten naisten tasa-arvotaistelua esittelevässä näyttelyssä draamaopastukseen osallistui tassa tapauksessa myös museon palkattua henkilökuntaa.

Vapaaehtoisten avulla valmistuvat myös roolivaatteet sekä osia kasikirjoituksista. Tekstiilien säilytystilojen yhteydessä kokoontuu tietyinä päivinä viikoittain yksi tai kaksi henkilöä kerrallaan ”ompeluseuraan” museon vastuuhenkilön ohjauksessa. Paikalla ollessani teimme käyttökopiota viktoriaanisesta naisen puvusta.

Kuvassa museon henkilökuntaan kuuluva M mittaa kokoelmapuvun hametta ja paikalla ollut Sheila ompelee työvaihetta.

Eläkeläisille on ehtinyt kertyä työuran ja elämän varrella monenlaista osaamista, tietoa ja taitoa jaettavaksi muille. Sheila on taitava käsitöissä ja hän kertoi, että on kiinnostavaa olla töissä, nähdä ja kuulla asioita kulissien takana. Vapaaehtoistyö on museosta kiinnostuneelle enemmän kuin näyttelykäynti, vaikkei ole työsuhde. Kulissien takana näkee, oppii ja ymmärtää, miten pitkiä ja huolellisuutta vaativia ovat kokoelmien käyttöön liittyvät työvaiheet.

Itse piirsin, valokuvasin ja mittasin yksityiskohtia samaisen naisen asun jakun valmistusohjeita varten. Vastaavaa yksityiskohtaista kuvailua tehdään, kun luetteloidaan esinetietoja kokoelmatietokantaan. Mukavaa tekstiilin analysointia työ muuten oli, mutta kielitaitoni huvitti taas kerran siinä kohtaa, kun laskokset ja veikit, poimutukset ja pistot piti selvittää englanniksi. Nettisanakirjaa tulee käytettyä tiiviisti juuri noissa tilanteissa. Muistuu mieleeni myös viime viikolta Taidegallerian teosten kuntoarvioiden käsin kirjoitetut muistiinpanot, joista piti ottaa selvää: "naarmuja", "kulumaa", "pullistumia", "vääntymiä", "haalistumaa" ym. oppo-outoja sanoja englanniksi, ahtaaseen ruudukkoon jokaisen analysoijan ikiomalla käsialalla kirjattuna, osa sanoista vielä lyhennettynäkin. Äitiä meinasi tulla ikävä, mutta taas selvisin arvaavan nettisanakirjan kanssa.

Kopioitava naisen asu on siis peräisin 1870-1910 väliseltä ajalta. Joskus entisaikojen ihmisten mitat ihmetyttävät: tämäkin jakku on kuulunut uskomattoman kapeaharteiselle henkilölle.

Sheilan lisäksi paikalla kokoelmapuolen vapaaehtoistyössä oli Rachel. Hän aloittaa syksyllä yleisen historian yliopisto-opinnot ja käy siihen asti kerran viikossa museolla vapaaehtoisena. Alla olevassa kuvassa hän tekee muistiinpanoja tulevaa näyttelykäsikirjoitusta varten säilytystilojen luettelointi- ja kirjastohuoneessa.

Kirjallisten töiden lisäksi Rachel on tehnyt myös draamaopastuksia. Museotyöhön häntä motivoi ennen kaikkea kiinnostus alaan, mutta myös tarpeellinen merkintä cv:ssä. Nuoret voivat Englannissa pääsääntöisesti jatkaa vapaasti lukion jälkeen yliopistoon, mutta tutkinto sinällään ei riitä pätevytykseen tai työnsaantiin. Jos työkokemusta ei ole, on kuulemma todella vaikea työllistyä, vaikka tutkinto olisi hyvä. Ongelmana on, että yliopistosta valmistuu liikaa ihmisiä museotalle ja kilpailu on siksi kovaa. Nuoret joutuvat taistelemaan työpaikoista vapaaehtoisina ja työssä oppijoina. Etuna on verkostoituminen ja

henkilökohtaisten taitojen ja ominaisuuksien esille tuominen. Ikävää on, että ylitarjonnan vuoksi jotkut joutuvat tekemaan ammatillisina ja jopa ylikoulutettuina työtä palkatta.

Pukuanalyysin lisäksi etsin paivan päätteeksi toisen museon lainapyyntönä 1700-luvun naisten ja miesten hansikkaita. Tietokoneelta löysin luettelointitiedoista säilytyspaikan tarkan sijainnin. Omassa museossa ei juuri sen aikaisia esineitä tapaa. Yhteen säilytyslaatikkoon mahtuivat myös Yorkin museokokoelman georgiaaniset käsineet, ja yhdet ilman isompaa konservointia näytteille kelpaavat löytyivät molempia laatuaan. Lyhytvartiset ovat miehen nahkasormikkaat, pitkävartiset silkiset naisen.

Museolla on useita säilytystiloja ympäri kaupunkia ja täälläkin puhutaan kokoelmakeskuksen tarpeellisuudesta. Linnamuseon ns. sosiaalishistoriallisen kokoelman pienesineitä ja tekstiilejä säilytetään nyt näissä tiloissa.

Seuraavalla kerralla jaan tunnelmia ensimmäisestä digitoitipaivastani numismaattisessa kokoelmassa. Suomeksi sanottuna tein talkootyötä roomalaisten kolikkojen kuvaamisessa ja tietokonepäivityksessä, mikä ei todellakaan ollut hullumpaa. Sen kiinnostavuudesta kuitenkin lisää seuraavalla kerralla.

Aurinkoisesta Yorkista terkuin,

Marjo

ASIAKKAAT KOKOAMASSA MARIMEKKOELÄMÄÄ-NÄYTTELYN NOSTALGIA-OSUUTTA

Kirjoitettu | 27.04.2015 | 1 kommentti

Marimekko on ilahduttanut tunnistettavilla kuoseillaan jo yli 60 vuotta. Siihen liittyy paljon muistoja ja voimakkaita tunteita. Armi Ratia halusi tehdä Marimekosta elämäntyylin, ja sitä hän se omalla tavallaan onkin. Marimekko on ollut mukana katukuvassa ja ihmisten elämässä läpi erilaisten aikakausien ja elämänvaiheiden, niin pukeutumisessa, sisustuksessa kuin käsitöissäkin. Mitä Marimekko sinulle merkitsee?

Torstaina 23.4.2015 käsityön museon asiakkaat kerääntyivät muistelemaan omia Marimekko-kokemuksiaan ja samalla käynnistämään Marimekkoelämää-näyttelyn nostalgisen osion toteuttamista. Paikalle saapui yli parikymmentä innokasta muistelijaa, joille kaikille Marimekko on omalla tavallaan rakas.

Asiakasraati valitsemassa näyttelyyn tulevia Marimekko-pussukoita.

Asiakasraatilaiset valitsivat Elna Leskisen ja Eila Kaikkosen yhteistyöstä syntyneiden Mari-pussukoiden kuoseista nostalgisimmat ja rakkaimmat. Valitut pussukat tulevat esille 9.5.2015 aukeavaan Marimekkoelämää-näyttelyyn. Kuosit nostattivat muistoja 50-luvulta aina 2000-luvulle asti. Marimuistot ovat yhtä monenkirjavia kuin Marimekon kuosit: jokin rakas kuosi oli tuttu lapsuuden lempivaatteista, toinen rajoja rikkoneesta häämekosta. Löytyi valmistujaispukujen kuvioita, ensimmäisen kodin verhot sekä äitiysmekon ja omien lasten yöpukujen tutut kuosit. Yöpukujen, joita ilman ei saa nukuttua. Marimekko on kulkenut mukana elämässä: vuosikymmeniä vanhat Marimekot ovat monella raatilaisella edelleen käytössä.

Marimekon kauniit kuviot houkuttelevat myös tekemään itse: moni asiakasraatilainen kertoi lohtineensa Marimekon kankaista esimerkiksi tyynyliinoja, verhoja ja vaatteita. Emäntäkoulussa oltiin tehty omat työasut Marimekosta, ja kainaloista kuluneista tasaraita-trikoista vinkattiin saavan tehtyä hyvän potkupuuvun. Marimekon kankaista oli syntynyt käsityönä myös valmistujais- ja hääpukuja, sekä totta kai näyttelyyn valitut maripussukat.

Marimekon kuosit herättivät hurjat määrät muistoja.
Niitä jaettiin asiakasraadin kesken, ja lopuksi ne
kirjoitettiin ylös näyttelyä varten.

Marimekkoelämää -näyttelyssä tullaan esittelemään asiakkaiden Marimekkoon liittyviä muistoja maripussukoiden yhteydessä. Kaikki saavat jakaa oman marimuistonsa. Asiakasraatilaisten muistot käynnistävät näyttelyn muisto-osuuden ja heidän ansiostaan näyttelyyn valittujen maripussukoiden valikoima on kattava: se varmasti herättää muistoja ihmisessä kuin ihmisessä.

Suuri kiitos kaikille osallistuneille koko museon puolesta!

Tervetuloa 9.5.2015- 30.8.2015 Marimekkoelämää-
näyttelyyn lukemaan ja jakamaan Marimuistoja!

Ella Metsälä

Suomen käsityön museon kulttuurituotannon harjoittelija
Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yksikkö

TYÖHARJOITTELUSSA KANSALLISPUKUKESKUKSESSA

Kirjoitettu | 06.05.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Rakkaus käsitöihin ja Lapin lumo sai minut hakemaan opiskelemaan saamelaisalueen koulutuskeskukseen Inariin pari vuotta sitten. En ole katunut päätöstä, sillä siellä olen päässyt tekemään karvakenkiä, parkitsemaan nahkaa ja kutomaan kangaspuilla villahuivin, ihan vain muutaman esimerkin mainitakseni.

Olen kotoisin Keski-Suomesta, joten oli luonnollista hakea harjoittelupaikkaa Jyväskylästä. Tuttavani vinkkasi Suomen kansallispukukeskuksesta ja innostuin ajatuksesta, sillä itseäni kiinnostavat juuri perinteiset käsityöt. Otin yhteyttä kansallispukukonsultti Taina Kankaaseen ja onnekseni sain harjoittelupaikan ajalle 9.2.–20.3.2015

Varmasti jokaista jännittää aina, kun menee uuteen työpaikkaan, kouluun tai harjoitteluun. Itselläni jännitys katosi kuitenkin pian, sillä amanuenssit Taina Kangas ja Marja Liisa Väisänen olivat ensi hetkestä lähtien todella ystävällisiä ja mukavia.

Harjoittelu oli todella monipuolista. Pääsin pystyttämään Poppia puvuissa –näyttelyä kansallispukukeskuksen Kujalla näyttelytilaan ja osallistumaan kansallispukuvalmistuksen peruskurssille, jossa tällä kertaa aiheena karjalaiset paidat ja erityisesti rekkopaidat. Kurssiviikonloppuna pääsin kokeilemaan rekkopaidan kauluksen kirjontaa. Varsinainen harjoittelujakson työtäni oli sarafaanin valmistus, joka oli samalla myös näyttötyöni.

Aika kansallispukukeskuksessa oli antoisaa, opettavaista ja ennen kaikkea mukavaa. Ja lukijoille voin suositella, jos olette nyt Jyväskylässä päin, kansallispukukeskuksen Kujalla olevaa Poppia puvuissa –näyttelyä 20.2.–31.5.2015 kannattaa käydä katsomassa. Näyttelyssä on kahdeksan käsityöläisen näkemys perinteen hyödyntämisestä muoti-näyttöpuvuissa.

Kevät terveisin,

Riikka Helkala

Saamelaisalueen koulutuskeskus, Inari

KOKOELMADIGITOINTIA MATERIAALIKSI VERKKOJULKAISUIHIN

Kirjoitettu | 08.05.2015 | 1 kommentti

Kerran viikossa teen töitä Yorkshiren museon numismaattisessa kokoelmassa. Käsilleni saan lähes 2000 vuotta vanhoja rahoja. Yorkin museolla on iso roomalainen kolikkokokoelma ja jokainen denaari kuvataan erikseen. Digitaalisella kuvaustekniikalla pienen pienistä esineistä saadaan näyttäviä ja helposti saavutettavia. Ne julkaistaan [museon sivustolla](#) ja ovat sieltä vapaasti ladattavissa tarkempaan tarkasteluun. Isotkin kuvat ovat ilmaisia, mutta vaativat käyttäjältä kirjautumisen.

Museon kokoelmatyön tilaan on yhden pöydän ääreen järjestetty työpiste kahdelle digitoijalle ja samalla kertaa työssä on aina kaksi henkilöä. Projekti etenee viikottain tiettyinä päivinä, jolloin myös kokoelmasta vastaava amanuenssi Andrew Woods on paikalla. Mukavaksi työn tekee sen perusteellinen organisointi.

Uutta minulle on ollut kuvaussysteemi kokonaisuutena. Koska kuvattavaa on paljon, työn helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi museon tietojärjestelmäasiantuntijat ovat rakentaneet prosessin, jossa yhdellä hiiren klikkauksella tapahtuu sarja toimintoja erilaisten ohjelmien kesken tallentaen lopuksi kolme eri versiota laadukkaasta ja julkaisukelpoisesta kuvasta. Massatoiminnoilla kone käsittelee isoja määriä tietoa yhtäaikaisesti, joten aikaa vievät työvaiheet ja klikkailut jäävät pois.

Yllä olevassa kuvassa on kuvauspiste laitteistoinen, kamera- ja apuohjelmineen. Tuossa työskentelin ja tuollaisen haluaisin rakentaa mieluummin omalle työpaikalleni. Laitteisto säilytetään omassa "matkalaukussa", joka näkyy taustalla avattuna ja jossa eri osille riittää lokeroita ja taskuja, tietokonetta ja kameraa myöten. Kone sisältää ohjelmien lisäksi tarkat ohjeet systeemin kokoamiseksi ja käyttämiseksi. Ne ovat tarpeen, sillä ainakin aluksi viikossa ehtii unohtaa monta yksityiskohtaa.

Digitoinnissa noudatetaan päivän aikana työnkiertoa. Kyse on tavallaan sarjatyöstä, joka vaatii toisaalta tarkkuutta, mutta muodostuu yksitoikkoiseksi tunnista toiseen jatkettuna. Kun molemmat tuntevat työvaiheet, keskustelu ja yhteinen pohtiminen vie pulmatilanteissa eteenpäin ja lisää muutenkin viihtyvyyttä. Lounaalta vaihdetaan osia. Toinen puoli työajasta kuvataan, toinen puoli päivitetään kuva- ja sijaintitietoja tiedonhallintaohjelmaan.

Toista työvaihetta samaan aikaan kanssani on ollut tekemässä kanadalainen Alec. Hänellä oli tietoa ja taitoa, alan arvostusta sekä mahdollisuus kerran viikossa tehdä työtä museon hyväksi. Keskustelussa kävi ilmi, että vapaaehtoistyö motivoi häntä myös mukavien ihmisten kohtaamispaikkana. Pöydällä näkyy pieniä kolikkohyllyjä yksittäisille rahoille paikkakoodeineen.

Paikalla on ollut myös arkeologiasta yliopistotutkinnon suorittanut Alice, joka käy vapaaehtoistyössä museolla ja on tehnyt kolikkokokoelman digitointia. Ansiotulon hän hankkii osa-aikaisena kokkina, mutta toivoo ennen pitkää työllistyvänsä arkeologina. On tavallista, että jo yliopistoaikana yhdistetään opiskeluun sekä osa-aikatyö että ammatillinen vapaaehtoistyö.

Täällä kuten Suomessa osa museoammattillisista on erikoisalansa asiantuntijoita, osa museoalalle koulutuksen ja yliopiston ainevalintojen kautta päätyneitä. Numismaattinen kokoelma on erikoiskokoelma ja **asiantuntemus mitaleista, metalleista ja kolikoista amanuenssilla ihailtavan suuri.**

Linkistä avautuu verkkonäyttely, jonka museon työryhmä teki ja julkaisi viime vuonna Googlen sivustopalvelussa. Googlessa näyttely on jaettavissa edelleen sosiaalisessa mediassa.

Minuun ohjelma teki vaikutuksen. Ensinnäkin siinä kerrotaan kiinnostavasti ja helposti ymmärrettävällä tavalla maalöydöistä sekä Yorkshiren museon arkeologisesta ja numismaattisesta kokoelmasta. Se on samalla dokumentti nykypäivän kokoelmatyöstä ja digitoinnista. Esimerkkinä ovat Yorkshiren museon kaksi nykyistä kokoelmadigitoinnin projektia, joita edistetään vapaaehtoistyön avulla.

Kolikkokokoelman lisäksi museossa digitoidaan nk. historiallista kirjastoa, joka näkyy Andrew Woodsin taustalla verkkonäyttelyssä. Kerran viikossa nuorten opiskelijoiden pienryhmä tekee ns. minimiluettelointia, jotta nyt suljettuna oleva kirjasto saadaan avattua yleisölle. Kirjat eivät enää ole lainattavissa, mutta ne halutaan pitää helposti saatavilla niistä kiinnostuneille. Minimiluetteloinnissa tiedonhallintaohjelmaan kirjataan perustiedot kirjoista, annetaan niille yksilöllinen

luettelointinumero ja kirjataan niiden sijaintipaikka. Samankaltaista luetteloitavaa aineistoa kirjastokokoelmassa on paljon, joten työ tuottaa nopeasti tulosta, kun kerran alkuun pääsee. Yorkin museossa kaikille museoesineille annetaan myös käyttöluokitus. Se tarkoittaa sitä, että 1. luokassa esineiden käyttö ja käsittely on rajoitettua ja tapahtuu museoammatillisten periaatteiden mukaan. 2-4 luokkiin sijoitettuja esineitä saa käsitellä enemmän tai vähemmän rajoitetusti.

Myös toinen museon tuottama [kokoelmalähtöinen verkkonäyttely](#) on hyvä esimerkki digitoitujen aineistojen käyttömahdollisuuksista ja esittelytavasta, jota itsekkin haluaisin kokeilla omassa työssäni. Ohjelma kertoo keramiikkakokoelmaan saadusta yksityisen keräilijän luovuttamasta merkittävästä lahjoituksesta. Merkittäväksi kokoelman tekevät sen kontekstit eli kiinnostava henkilöhistoriallinen taustatarina suhteessa keräilyharrastukseen sekä sen laajuus ja merkittävyys itsessään käsityötaidon ja –taiteen kokoelmana. Kokoelmassa on mukana varhaisia töitä tunnetuilta nykykeraamikoilta. Keräilijä itse toimi työelämässä kirjastonhoitajana, asui vaatimattomassa talossaan ensin vanhempiensa kanssa ja sittemmin perheettömänä. Tieto kokoelmasta toi hänelle julkisuutta jo hänen elinaikanaan.

Näin sitä on menty viikosta toiseen ja pian on 3 kk takana. Blogit ehkä tältä reissulta on kirjoitettu, mutta juttuja ja kuvia riittää vielä jaettavaksi muissa yhteyksissä. Kolme viikkoa vielä kuljen edes takaisin Linnamuseon, Taidegallerian ja Yorkshiren museon väliä ja yritän ottaa loppuajastakin opin ja vaihtelun tuoman ilon irti parhaani mukaan. Ikävä tulee varmasti keskiaikaista Yorkia, sen upeaa katedraalia, tavattoman kaunista ympäröivää Yorkshirea ja tietysti ihmisiä täällä museolla, jotka ovat ottaneet englantilaisella kohteliaisuudella ja huomaavaisuudella vastaan työkaverin kaukaa Skandinaviasta jostain Keski-Suomen järvisseudulta ja tehneet sopeutumisen tänne helpoksi ja mukavaksi.

Viikonlopputerveisin,

Marjo

POHJOISMAINEN KANSALLISPUKUSEMINAARI NORJASSA 9.–14.8.2015

Kirjoitettu | 21.09.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Suomalaiset ryhmäkuvassa. Kuva Bunad-lehden sivuilta.

Suomen kansallispukukeskuksen työntekijät Taina Kangas ja Marja Liisa Väisänen osallistuivat Pohjoismaiseen Kansallispukuseminaariin 9. – 14.8.2015. Tämä pohjoismaisille asiantuntijoille tarkoitettu seminaari järjestetään aina kolmen vuoden välein. Suomalaiset järjestivät edellisen seminaarin Vöyrillä vuonna 2012. Nyt kokoonnuttiin Norjassa Fagernesissa. Seminaari pidettiin Valdresin kauniissa kylässä. Seminaariin osallistujia oli yhteensä noin kuusikymmentä, joista suomalaisia oli kaksitoista.

Seminaarin teemana olivat symbolit kansallispuvuissa. Kuten kaikilla muillakin mailla, Islantia lukuun ottamatta, Suomella oli ohjelmassa kaksi esitelmää. Dosentti Leena Valkeapää esitelmöi aiheesta kansallispuku, symboli ja tavaramerkki, jossa hän kertoi Sääksmäen kansallispuvusta. Anna-Maija Bäckman kertoi Korsnäsin paidasta, josta tuli kunnan symboli. Lyhyemmässä puheenvuorossa, Speakers Cornerissa Taina Kangas kertoi kansallispukukeskuksen kuulumisia ja suomalaisen kansallispuvun 130-vuotisjuhlatapahtumista yhdessä kansallispukuvalmistaja Soja Murron kanssa. Näissä Speakers Cornereissa kerrottiin jokaisen maan ajankohtaisista kansallispukuasioista.

Mielenkiintoisten kansallispukuaiheisten luentojen ohella verkostoiduttiin eri maiden edustajien kanssa. Norjalaiset olivat järjestäneet erinomaisen seminaarin, johon luentojen lisäksi kuului tutustumista nähtävyyksiin. Ensimmäisenä seminaaripäivänä matkasimme Bergenistä laivalla Sogn-vuonoa pitkin. Vuonon maisemat olivat meille suomalaisille henkeäsalpaavia. Bussilla jatkoimme matkaa vuoriston halki Fagernäsiin ja matkalla pysähdyimme tutustumaan Borgundin sauvakirkkoon.

Torstain ohjelmaan kuului juhla, johon kaikki pukeutuivat kansallispukuihin. Seminaarilaisille oli järjestetty ”kansanomainen kirkkohetki” Reinlin sauvakirkossa. Illalla nautittiin juhlaillallinen. Bunad-lehti oli kuvaamassa kansallispukuisia seminaarilaisia Reinlissä, joten lehden nettisivuja kannattaa käydä kurkkaamassa.

Kolmen vuoden kuluttua Pohjoismainen kansallispukuseminaari pidetään Tanskassa.

[Bunad-lehden sivuille](#)

KAAOKSESTA KOKONAISKUVA

Kirjoitettu | 22.09.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Tyyne-KerttuV irkki-säätiönh allinnoimae sinekokoelmas iirtyil oppuvuodesta2 0105 uomenkäs ityönmu seoon.Yl i4 000 esinettä kattaval leko koelmalleo nke väästä2 011s aakkate htytäyd ennysluettelointiaj aal kuvuodesta2 016avau tuu luetteloidunko konaisuudenp ohjaltako ottuO minkäs in-näyttely.E sineistöän äyttelyssätäyd entääV irkki-kotimuseosta lainaans aaduth uonekaluts ekäT yyne-KerttuV irkki-säätiöltäl ainassao levaar kistoaineisto.

Kyseessäp itio llava iny ksit yökeikkam uidenj oukossa...

Alussa oli paljon kantamista: tekstiililaatikoita, tekstiilirullia, laatikoita, joiden päällä olevat laput varoittelivat särkyvästä sisällöstä (olkitoita ja keramiikkaa). Muutamissa laatikoissa ei onneksi ollutkaan lasia, vaan lasitaiteilija Helena Tynellin suunnittelema puuesineitä (asia paljastui vasta, kun luetteloija oli uskaltanut avata kyseiset laatikot). Virkki oli saapunut taloon.

Muuttolaatikoiden sisällön purkaminen ja luettelointi alkoi yksittäisistä esineistä, jotka silloin vaikuttivat helpoilta, mutta jälkepäin ajateltuna olisi kannattanut jättää myöhäisempään vaiheeseen. Vähitellen yksittäisiin esineisiin kuitenkin alkoi löytyä tiedonmuruja, jotka auttoivat aiheeseen aiemmin perehtymätöntä luetteloijaa hiukan hahmottamaan edessä olevaa esine- ja informaatiomassaa. Silti hyppiminen eri vuosikymmenten ja maanosien välillä (esim. 1940-luvun alun miehitetty Itä-Karjala ja 1960-luvun alun (vai 1950-luvun lopun?) Meksiko) aiheutti lievää päänsärkyä, joka paheni, kun jatkuvasti eteen tuli uusia henkilö- ja paikannimiä, vuosilukuja ja osoitteita. Osa nimistä oli tuttuja, kuten Kaj Franck, mutta yhteys oli outo: "Ai, Kaj Frank on suunnitellut tällaisiäkin?" (Kyseessä oli pari Kaj Franckin suunnittelemaa puulelua.)

"Pikkuveli on kovasti innostunut kummaan elävään, joka on täynnä piikkejä. Sehän on siili. Ei se ole vihainen vaikka piikit ovat äkäisesti pystyssä. Voi kuinka hauskoja eläimiä! Lelut on suunnitellut Kaj Franck",
Omin käsin 4/1946, s.18
Kuva: Jussi Mäkinen

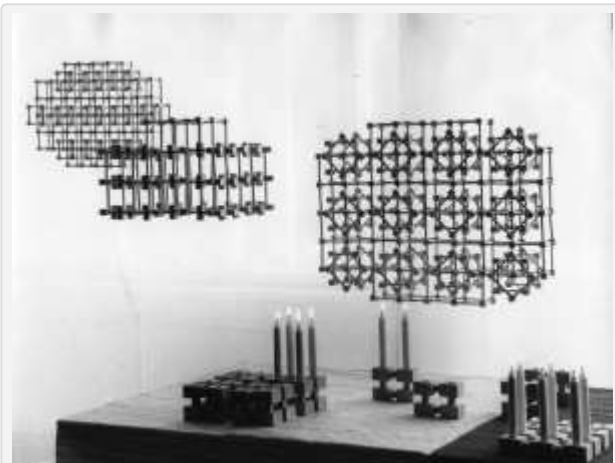
Luettelointia tuli hetkeksi tekemään pari uutta työntekijää, jotka toivat mukanaan tuoreita aivoja ja uusia ideoita. Tiedonmurut vaihtuivat hetkeksi isommiksi lohkoiksi, kun lähteeksi löytyi Omin käsin -lehden vuosikerrat. Lehti toimi edellä mainittujen, irrallisilta tuntuvien, aiheiden yhtenä yhteisenä nimittäjänä. Kaj Franckin suunnittelema sarja puuleluja oli esitelty lehden numerossa 4/1946. Meksiko oli lehden päätoimittajan matkakohteena 1960-luvun alussa. Innoituksen aiheeseen hän oli saanut 1957 Yhdysvaltoihin suuntautuneella matkallaan.

Tyyne-Kerttu Virkin kattama pääsiäispöytä. Puuesineet (kaksi rullakehikkoa ja tortti) ovat Au-nuksesta. Lasit, cocktailpillit, keramiikkalautaset ja –sammakot sekä taustalla olevat helmi-nauhat ovat Meksikosta. Pöytäliina on Vokki Oy:n tuotantoa (31.3.1962 Kestikartano, Kalevalaisten naisten katettujen pöytien näyttely. Kuva: Tuovi Nousiainen).

”Meksikon näkymiä” esiteltiin Omin käsin-lehdessä kahdeksassa artikkelissa vuosien 1961 ja 1962 aikana. Sodanaikainen Aunus puolestaan oli alkusysäys tälle kaikelle. Siellä Tyyne-Kerttu Virkki sai kipinän alkaa kerätä museokokoelmaa. Aunukseen liittyen hän oli myös tutustunut Omin käsin-lehden ensimmäiseen päätoimittajaan Linda Eerikäiseen.

Alussa mainittu Helena Tynellin suunnittelema puuesineistökin asettui kokonaisuuteen Omin käsin-lehden sekä Tyyne-Kerttu Virkin johtaman yrityksen, Vokki Oy:n kautta (ja löytyihän vihdoinkin ja viimein se ”Pimmelikin”).

Helena Tynellin Palikka-kynttilänjalkoja sekä puusta tehtyjä himmeleitä ”pimmeleitä” (17.10.1967, Finnish Design Centre; Kuva: Tuovi Nousiainen).

Näiden lisäksi alun esinekaaksesta alkoi vähitellen paljastua lukuisia Omin käsin-lehdessä esiteltyjä mallitöitä, joiden kautta tutuksi tulivat useat kansainvälisesti palkitut tai ruohonjuuritasolla sodanjälkeisen Suomen ilmeeseen vaikuttaneet tekstiilitaiteilijat (esimerkiksi Kaija Mustakallio-Suominen, Mirja Tissari ja Helvi-Maria Askari-Pakkala). Kokonaisuudessaan aineisto sivuaa sellaisia aina ajankohtaisia teemoja kuten luovuus, yrittäjyys sekä kansainvälisyys (sekä ulkoa saatujen vaikutteiden että ulkomaille suuntautumisen muodossa).

MEISSÄ KAIKISSA ASUU PIENI SUUNNITTELIJA

Kirjoitettu | 21.09.2015 | Kommentit poissa käytöstä

Marimekkoelämää-näyttely sai mukavan päätöksen Suomen käsityön museossa lauantaina 29.8.2015, kun asiakkaat pääsivät viettämään päivää kuosisuunnittelijan saappaissa.

Päivän puhujana ja esiintyjänä tapasimme Hannele Äijälän, 33, joka on uransa alkutaipaleella toiminut Marimekossa piirtäjänä ja tekee nykyään uraa Kauniste Finland Oy:n suunnittelijana.

– Tekstiilisuunnittelu on hauskaa ja haasteellista – inspiraation aiheet eivät lopu milloinkaan, sillä tekstiilisuunnittelija voi inspiroitua lähes mistä tahansa. Parhaimmillaan työ on kuin leikkiä ideoilla, materiaaleilla, väreillä, muodoilla ja sommiteluilla. Tekstiilit ovat kiinnostavia, sillä ne ovat olennainen osa jokapäiväistä elämäämme, Hannele Äijälä kuvaili.

Hannele Äijälän tekstiilifilosofia lähestyy kovasti Armi Ratian Marimekkoelämää –ajatusta. Ratia halusi Marimekon olevan elämäntapa, joka auttaa löytämään onnen arjen iloista ja kauneudesta. Tätä tuotiin ilmi rajoja rikkovalla omaleimaisuudella.

Päivää aloiteltiin luennolla, jossa Hannele kertoili kuosisuunnittelun periaatteista, onnistumisista ja sudenkuopista. Aluksi oli ihan hyvä käydä läpi, että miten niitä kankaita oikein painetaan, tehdäänkö laakapainona, rotaatiopainona vai ihan käsin – ja siihenkin on pari erilaista tapaa. Aivan uutena kankaanpainantekniikoihin on tullut digiprintti, jonka avulla voidaan painaa oikeastaan mitä tahansa. Laakapainossa painetaan nimensä mukaisesti vaakatasossa kuviota toisensa perään, rotaatiopainossa käytetään yhtenäistä rullaa, jolla kuvio saadaan jatkumona kankaalle. Käsin voidaan painaa ihan vaikka tuputtamalla, mitä kurssilaisetkin pääsivät päivän aikana kokeilemaan.

Hannele Äijälä luennoi kuosisuunnittelun perusteista.

Painotekniikoiden lisäksi kävimme läpi ihan sitä, miten se kuosikuvio syntyy ja mitä tärkeintä, miten se saadaan toimimaan kankaalla. Hannele kertoi, että kuvion pitää toimia jatkumona. Sen tähden kuviosta otetaan raportteja, joiden avulla jatkumo saadaan syntymään. Raportin tekemiseen kannattaakin paneutua kunnolla, sillä se määrittää pitkälti sen miltä kuvio kankaalla näyttää ja määrittää kovasti esimerkiksi kuvion liikkeen tuntua.

Hannele Äijälä esitteli suunnittelemaansa kankaita ja kertoi niiden inspiraationlähteistä sekä käytännön toteutuksesta.

Luennon jälkeen pidettiin lyhyt ruokatauko ja jatkettiin päivää työpajan merkeissä. Kurssilaiset pääsivät soveltamaan oppimaansa käytäntöön. Tarkoituksena oli painaa kangaskassi itse suunnitellulla kuviolla töpötystekniikkaa käyttäen. Ensin suunniteltiin itse kuvio, jonka jälkeen se piirrettiin litoposteripaperille. On tärkeää käyttää paperia, joka kestää kosteutta ettei sapluuna murene kesken painamisen. Kuvio leikattiin auki litoposteriin ja kiinnitettiin sen jälkeen kassiin maalarinteipillä. Ja sitten painetaan! Värejä sai joko sekoittaa itse tai käyttää valmiita värejä, kullekin haluamansa mukaan. Ja hienoja kasseja syntyikin!

Painettavan kuosin suunnittelu vaatii keskittymistä, kun kurssilaiset työskentelivät museon avoimessa pajassa.

Valmiita kasseja.

Lisää kankaanpainantavinkkejä saa vaikka täältä: <http://www.emotuotanto.fi/vinkkikirja.pdf>

Tapahtuma oli osa Nuoret museoon –hanketta, jonka tarkoituksena on auttaa näkemään museo aktiivisena vierailukohteena, jolla on tarjottavanaan muutakin kuin näyttelyitä sekä aktivoida nuoria ja nuoria aikuisia järjestämään omia tapahtumiaan museoissa. Projektin tiimoilta järjestetään säännöllisesti Late Nights –tapahtumia sekä Low budget –työpajoja vaihtuvilla teemoilla.

Sari Koskinen, projektikoordinaattori